Kaupungin tilavarausten maksuttomuuden perusteet -sääntö

HYVINVOI 20.08.2026 § 37

Kaupungin kokous-, liikunta- ym. tilojen varausten maksuttomuuden perusteet

Valmistelija

Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715, hyvinvointipäällikkö Linda Jaakkola-Kärkkäinen, p. 0405297329

Muut tilat kuin liikuntatilat:

Kaupungin tilojen maksuton käyttö yksityishenkilöiden, yhdistysten ja kaupallisten toimijoiden toimesta vaatii selkiyttämistä ennen kaikkea tasapuolisuus- mutta myös talous- ja vastuusyistä.

Voimassa olevan päätöksen (KH 13.9.2022 § 288) mukaan:

Kokonaisuudessaan yhdistysten maksuttomaan käyttöön soveltuvat tilat on määritelty liitteessä 1- ”Yhdistysten tilat työryhmän kooste”. Esitetyt tilat ovat yhdistysten varattavissa 3.10.2022 alkaen liitteessä esitettyjen varausaikojen ja tilakokonaisuuksien puitteissa. Varattaviin tiloihin tuotetaan tilakäyttöohjeet ja säännöt. Varausmekanismit on esitetty liitteessä tilakohtaisesti.

Yhdistysten käyttämien tilojen kulut katetaan vuodelta 2022 kaupungin kehittämisrahastosta. Kirjanpitoon perustetaan uusi kustannuspaikka tai tunniste Teknisen ja ympäristötoiminnan Tilapalvelut toimialan alle nimellä ”Yhdistysten maksuttomat tilat”.
Kustannusten seuraamiseksi talousarvioon varataan vuosittain vuodesta 2023 alkaen rekisteröityjen yhdistysten tiloihin oma määräraha. Tilojen käytöstä ja kustannuksista raportoidaan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä järjestöyhdyshenkilön toimesta, jotta voidaan seurata kootusti yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen liittyvien toimenpiteiden vaikutuksista. Tämä panostus nähdään osana Pudasjärven mallin osallistavaa budjetointia.
Kaupunginjohtajan esitys

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä:

1) Liitteen 1 mukaiset tilat varattavaksi yhdistystoimijoille maksutta 3.10.2022 alkaen.

2) Tilakustannukset kustannetaan yhdistystoimijoiden käyttämistä tiloista vuoden 2022 osalta kehittämisrahastosta.

3) Talousarvioon varataan vuosittain vuodesta 2023 alkaen rekisteröityjen yhdistysten tiloihin oma määräraha.

4) Kustannusten seuraamiseksi kirjanpitoon perustetaan uusi kustannuspaikka tai tunniste Teknisen ja ympäristötoiminnan Tilapalvelut toimialan alle nimellä ”Yhdistysten maksuttomat tilat”.

Viitatussa liitteessä tiloiksi on lueteltu:

Hirsikampus: D-osan luokkatiloista iltaisin vapaana olevat neuvottelutila B213, varmistettava erikseen; Neuvottelu-tila B213; Kahviautomaatti. Maksusta neuvotellaan erikseen rehtorin kanssa.
Hyvän olon keskus Pirtti: Neuvotteluhuone Nurkka (15 hlöä), Nurkka ja Porstua yhdistettävissä; Auditorio Kurkisali; Kahvit tilattavissa yrittäjältä; Nuorisotila; Erillinen pieni
keittiö; Kirjaston ryhmätila)
Kaupungintalo: Aula; Kahvit tilattavissa yrittäjältä.
Pohjantähti: Neuvotteluhuone 1, Neuvotteluhuone 2, Auditorio/elokuvasali; Erillinen pieni keittiö
Suojalinna: Sali; Erillinen pieni keittiö
Virkistysuimala Puikkari: Neuvotteluhuone; Kahvio on.
Entisen kirjakaupan liiketila; Mahdollisuus keittää kahvia, jos tuo itse keittimen mukana.

Ilmeisesti päätös on jäänyt kohtaa 1 lukuun ottamatta pääosin toimeenpanematta. Käytännössä tilojen maksuton käyttö on katettu kaupungin käyttötaloudesta ilman tarkempaa seurantaa.

Kaupungin verkkosivuilla (https://www.pudasjarvi.fi/vuokrattavat-ja-lainattavat-tilat/) on tietoja myös maksuttomista varauksista koskien seuraavia tiloja:

Pohjantähti: Lintukoto (=kahvion aula)
Sivukylien koulut: "Sivukylien koulujen tilat ovat yhdistystoimijoiden maksuttomassa käytössä kouluaikojen ulkopuolella."
Syötteen myyntikojut
Torin kaksi myyntikojua

Toisaalta esimerkiksi Taidokkaan osalta yhdistystoimijoille on määritetty hinnat. Niinikään esimerkiksi Hirsikampuksen salille on esitetty hinta, eikä tiedoista ilmene onko tila saatavissa maksuttomaan käyttöön.

Paikallisten yhdistysten on mahdollista varata kaupungin kokoustiloja maksuttomasti käyttöön. Toiminnan luonnetta ei ole rajattu vaan kyseessä voi olla esimerkiksi kokous, tapahtuma tai kerhon kokoontuminen. Kunnanhallituksen päätös § 288 tilojen maksuttomasta käytöstä on tehty 13.9.2022. Asian valmistelu tuli ajankohtaiseksi tuolloin, sillä yhdistysten käytössä oleviin tiloihin tuli muutoksia. Päätöksen taustalla oli järjestöyhteistyön laatima suositus ja kirjaus sisällytettiin myös Pudasjärven osallisuussuunnitelmaan. Asiaa on valmistellut palvelusuunnittelija Sinikka Mosorin yhdessä yhdistysten kanssa yhteisövaliokunnan ohjauksessa.

Liikuntatilat:

Liikuntatilat muodostava oman kokonaisuutensa. Liikuntatiloista ja -palveluista sekä vuokrattavasta liikuntakalustosta perittävistä maksuista on määrätty päätöksellä KH 08.04.2025 § 135. Päätöksessä asian taustaa on avattu seuraavasti: kunnanvaltuuston 1990-luvulla tekemän päätöksen mukaisesti alle 18-vuotiailta ohjatuilta harjoitusryhmiltä ja tapahtumista ei peritä käyttömaksua. Näiden vuorojen väärinkäyttöä on ilmennyt jossain määrin, ja asiaan tullaan kiinnittämään erityistä huomiota jatkossa. Väärinkäytösten valvonta kuuluu tilan haltijalle. Kaupungin verkkosivuille on päivitetty seuraava ohjeistus: Alle 18-vuotiaiden ohjatuilta harjoitusryhmiltä ja tapahtumista ei peritä tilojen käyttömaksua 13.1.2026

alkaen. Ajankohtaiset hinnastot on esillä kaupungin verkkosivuilla https://www.pudasjarvi.fi/liikuntapalvelut/vuorojen-varaaminen-ja-hinnat/

Liikuntatilojen maksuttomuus on rajattu koskemaan alle 18 -vuotiaiden lasten ja nuorten ohjattua toimintaa. Käytännettä olisi hyvä selkeyttää, sillä yritystoimijat ja yksityiset henkilöt vuokraavat myös tiloja lasten ja nuorten toimintaan. Yhdistykset voivat myös hakea avustusta tapahtumien toteuttamiseen, jolloin tilat ovat maksuttomia. Lisäksi kulttuuripalveluiden toiminnan ulkopuolisten toimijoiden tilojen käytöstä vuokraamisesta ei ole vielä tehty ohjeistusta. Tila-asiaa olisi hyvä tarkastella kokonaisuutena.

Muutostarpeet:

Kaupungin tilojen maksuton käyttö yksityishenkilöiden, yhdistysten ja kaupallisten toimijoiden toimesta vaatii selkiyttämistä ennen kaikkea tasapuolisuus- mutta myös talous- ja vastuusyistä. Taloussyyt eivät ole lähtökohtaisesti esteenä maksuttomuuden jatkamiselle.

Maksuttomia varauksia olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista keskittää kohteisiin, joissa maksuttomista varauksista aiheutuvat kustannukset olisivat kaupungille mahdollisimman pienet. Lisäksi vastuu- ja turvallisuussyistä varauksia kannattaisi kohdistaa mahdollisuuksien mukaan paikkoihin ja ajankohtiin, jolloin paikalla on kaupungin henkilöstöä tai vartija. Toisaalta varaaminen, saatavuus ja käytettävyys pitäisi saada mahdollisimman hyväksi: varaamisen pitäisi onnistua sähköisesti(kin) kaikkina vuorokaudenaikoina, kaikkien saatavissa olevien tilojen varuste- ym. tietojen olla kattavasti verkkosivuilta saatavissa ja mm. ovenavausten toimia varmasti.

Tarpeen on määritellä:

Mitkä tilat ovat varattavissa maksutta.
Koskeeko maksuttomuus kaikkia vai vain tietyt ehdot täyttäviä varauksia, liittyvätkö ehdot varaajiin ja/tai varauksen luonteeseen?
Jos kaupallinen käyttö peruste, tulisi se määritellä tarkkaan.

Lisäksi on hyvä tunnistaa päätöksen suorat yritysvaikutukset: Jos tilassa on kahvinkeittomahdollisuus, useimmat varaajat tuskin tilaavat tarjoilua vieressäkään sijaitsevalta kahvilayrittäjältä. Niin ikään maksutta saatavat kaupungin tilat vievät pohjan yritystoiminnalta, jossa yritys vuokraa tiloja vastaavaan toimintaan.

Lisäksi on asiaan vaikuttaa valtuuston päättämä kaupungin Kiinteistöohjelma 2026-2030, joka määrää vuokratasosta (koskee myös tilavuokria): Kaupungin ulosvuokraamien kiinteistöjen vuokratason tulee kattaa kiinteistöistä kaupungille aiheutuvat käyttö- ja pääomakustannukset. Mikäli tämä ei ole mahdollista, eikä kaupungilla itsellään ole kiinteistölle käyttöä, tulee käynnistää harkinta siitä luopumiseksi joko myymällä tai purkamalla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että monia tilavuokria tulee nostaa. Jos maksuttomuus laajenee, tulee maksullisten varausten olla laskennallisesti vielä kalliimpia.

Tilaomistuspalveluista vastaava hallintojohtaja esittelee alustavaa ehdotustaan maksuttomuuden perusteista jatkossa kokouksessa muiden kuin liikuntatilojen osalta. Valmistelussa on kuultu myös kaupungin tilapalvelut tuottavaa Pudasjärven Vuokratalot Oy:tä. Liikuntatilojen käytön tämän hetkistä tilannetta esittelee hyvinvointipäällikkö.

Talousvaikutukset ja budjetointitavan muutos:

Myös maksuttomista varauksista aiheutuu kaupungille kustannuksia, jotka vaihtelevat vähäisistä merkittäviin tilasta riippuen.

Kaikki tilavuokratulot olisi tarkoituksenmukaista kohdistaa jatkossa (1.1.2027 alkaen) hallinnon ja talouden palvelualueelle Tilaomistuspalveluihin, jonne myös kustannukset kohdistuvat. Nyt osa tuloista on kohdistunut yksiköille. Muutos voidaan huomioidaa palvelualueille annettavassa vuoden 2027 talousarvioraamissa. Budjetointitapamuutoksen myötä on tarkoituksenmukaista että maksuttomuuden perusteet päättää kaupunginhallitus hyvinvointivaliokuntaa kuultuaan.

Yritysvaikutusten arviointi: Tilan kahvinkeittomahdollisuuden arvioidaan vaikuttavan yritystoimintaan vain vähäisesti. Maksuttomat tilat ovat käytössä ilta-aikaan, jolloin yrityksen tuottamia kahvilapalveluita ei ole saatavilla. Kaupungin tarjoama maksuton tila ei tarjoa kahvilapalveluita eikä kilpaile markkinaehtoisesti toimivien kahvila- tai ravintola-alan yritysten kanssa.

Esittelijän esitys

Hyvinvointivaliokunta antaa kaupunginhallitukselle ohjausesityksen kaupungin tilojen varausten maksuttomuuden perusteista. Mikäli maksuttomuutta lisätään, valiokunnan pyydetään ottamaan kantaa myös kustannusten kattamiseen.

Valiokunta kävi keskustelua kaupungin tilojen maksuttomuuden perusteista. Keskustelussa todettiin, että nykyinen käytäntö ei kaikilta osin kohtele toimijoita tasapuolisesti, sillä osa käyttäjistä maksaa tiloista vuokraa ja osa ei. Valiokunta piti tärkeänä, että tilojen käyttöön laaditaan selkeät ja yhdenmukaiset perusteet.

Valiokunta katsoi, että maksuttomuuden kriteereissä tulisi huomioida muun muassa toiminnan yleishyödyllisyys sekä se, ettei varauksen ensisijaisena tarkoituksena ole myyntitapahtuman järjestäminen. Keskustelussa nousi esille myös näkökulma kaupungin taloudellisista tavoitteista, tilakustannusten kattamisesta. Valiokunta katsoi, että valmistelussa tulee etsiä tasapainoinen ratkaisu, joka huomioi sekä yhdistystoiminnan edellytykset että kaupungin taloudelliset tavoitteet.

Hallintojohtaja totesi, ettei esittelytekstissä esitettyä tilavuokratulojen budjetointitapamuutosta ole tarpeen toteuttaa. Asiaa merkittiin tiedoksi.

Ohjausesitys

Hyvinvointivaliokunta antaa hallintojohtajalle ja hyvinvointipäällikölle ohjausesityksenä, että kaupungin maksuttomien tilojen käyttöperusteet päivitetään. Jatkovalmistelussa tulee tarkastella maksuttomuuden perusteita kokonaisuutena sekä laatia luettelo maksutta käytettävissä olevista tiloista huomioiden turvallisuus, käytännön toteutettavuus ja kuntastrategian tavoitteet. Valiokunta katsoo, että maksutta varattavissa olevien tilojen määrää voidaan tarvittaessa vähentää, mikäli alueellinen yhdenvertaisuus ja palvelujen riittävä saavutettavuus turvataan.

Tavoitteena on mahdollistaa nykyistä tarkoituksenmukaisempi, turvallisempi, toimivampi ja taloudellisesti kestävämpi tilojen käyttö. Hyvinvointivaliokunta esittää lisäksi jatkovalmisteluun, että liikuntatilojen maksuttomuuden perusteet valmistellaan erikseen. Maksuttomuuden edellytyksenä tulee olla toiminnan avoimuus kaikille kohderyhmään kuuluvalle sekä se, ettei tilaisuuden tarkoituksena ole taloudellinen toiminta tai myyntitapahtuma. Valiokunta tarkentaa ohjausesitystään kaupunginhallitukselle viranhaltijoiden jatkovalmistelun jälkeen.

Jakelu

HYVINVOI 24.09.2026 § 43

Kaupungin tilavarausten maksuttomuuden perusteet -sääntö

Valmistelija

Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715, hyvinvointijohtaja Sanna Honkonen, p. 0504004799, vs. hyvinvointipäällikkö Jaana Valkola (ei liikuntatilojen osalta), p. 0405297329

Laadittavan ohjeen luonnoksen valmistelua on jatkettu kaupungin johtoryhmän toimesta ja siihen on osallistettu myös hankkeiden ja järjestöyhteistyön palvelusuunnittelijaa sekä liikunnanohjaajaa.

Soveltamisalaksi on ainakin valmisteluvaiheessa laajennettu kaikki kaupungin tilat, joissa tilan varaaminen perustuu muuhun kuin vuokrasopimukseen.

Hallintojohtaja esittelee säännön päivitettyä luonnosta. Mahdolliset muutokset voidaan tehdä sääntöön kokouksen aikana tavoitteena, että hyvinvointivaliokunta voi antaa ohjausesityksen, jossa se suosittelee kaupunginhallitukselle säännön hyväksymistä.

Päivitetty luonnos säännöksi on toimitettu hyvinvointivaliokunnan jäsenille. Luonnos säännöksi voidaan liittää pöytäkirjaan.

Vs. hyvinvointipäällikkö Jaana Valkola on esteellinen (intressijäävi) liikuntatilojen osalta, miltä osin valmistelusta vastaa sijaisena toimiva hyvinvointijohtaja.

Yritysvaikutusten arviointi: ks. edellinen vaihe

Esittelijän esitys

Hyvinvointivaliokunta kuulee esittelyn, käy keskustelun ja antaa ohjausesityksen.

Valiokunta jatkoi kaupungin kokous-, liikunta- ja muiden tilojen varausten maksuttomuuden perusteiden käsittelyä. Valiokunta kävi sääntöluonnoksesta vilkkaan keskustelun, jonka aikana luonnokseen tehtiin muutoksia.

Vs. hyvinvointipäällikkö Jaana Valkola oli esteellinen (intressijäävi) liikuntatiloja koskevan asian käsittelyssä ja poistui kokouksesta klo 16:53 - 17:16.

Ohjausesitys

Valiokuntakäsittelyn aikana tehtiin muutoksia sääntöluonnokseen. Lisäksi valiokunta antoi ohjausesityksenä tarkastella maksuttomien varausten

edellytysten täyttymistä vastuiden ja turvallisuuden näkökulmasta keskittämällä varaukset. Hyvinvointivaliokunta lähetti asian kaupunginhallituksen listalle.

Jakelu kaupunginhallituksen esityslistalle

KH 14.10.2026 § 271

Kaupungin tilavarausten maksuttomuuden perusteet -sääntö

Valmistelija Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715, hyvinvointijohtaja Sanna Honkonen, p. 0504004799, vs. hyvinvointipäällikkö Jaana Valkola (ei liikuntatilojen osalta), p. 0405297329

HUOM! Aiemmissa käsittelyvaiheissa olevat eivät kaikilta osin vastaa lopullista esitystä hyväksyttäväksi säännöksi.

Poimintoja ja tiivistelmää luonnoksesta säännöksi:

Sääntö koskee kaikkea kaupungin tilojen varaamista (käyttämistä) muuhun kuin kaupungin viralliseen toimintaan silloin, kun tilan hallintaa ei luovuteta vuokrasopimuksen nojalla vaan tilapäisesti. Sääntö koskee myös säännöllisiä nk. vuorovarauksia. Ohje koskee kaikkia varaajia juridisesta muodosta riippumatta.

Tilan käyttötarkoitusta varauksen aikana ei ole rajattu muutoin kuin, että tilan tulee soveltua ko. tarkoitukseen, eikä käyttö saa vahingoittaa tilaa tai aiheuttaa kohtuutonta haittaa ympäristöön (esim. melu).

Kaupungin Kiinteistöohjelman 2026-2030 (VALT 15.12.2025 § 77) mukaan:

Kaupungin ulosvuokraamien kiinteistöjen vuokratason tulee kattaa kiinteistöistä kaupungille aiheutuvat käyttö- ja pääomakustannukset.

Toisaalta kaikessa kaupungin toiminnassa tulee huomioida myös kaupungin kuntastrategia (VALT 26.05.2025 § 27). Strategiassa todetaan mm.:

- Panostamme ennaltaehkäiseviin ja hyvinvointia edistäviin palveluihin kaikissa ikäryhmissä.
- Palveluiden tuottamisessa ja kehittämisessä lähtökohtinamme ovat asiakaslähtöisyys, osallisuus ja ihmisten arjen kokonaisvaltainen toimivuus.
- Kaupunki tukee kylien omaehtoista yhteisöllistä toimintaa ja rakentaa kumppanuuksia kylien kanssa.

Kaupungin mahdollisuuksia luovuttaa tiloja vastikkeetta tai markkinahintaa alemmalla hinnalla tahoille, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa, rajoittaa myös valtiontukilainsääntö. Tilojen vuokraamisessa tulee huomioida myös kuntalain säännökset, jotka rajoittavat kunnan toimintaa markkinoilla.

Toisaalta tilojen luovuttamista laajastikin vastikkeetta liikuntakäyttöön (etenkin kuntalaisten) maksuttakin voidaan pitää osana kunnan perustehtäviin kuuluvaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävää ja

siten mahdollisena. Liikunnan terveysvaikutukset ovat tutkimustietoon perustuen osoitetut.

Maksuton varaus edellyttää kaikkien seuraavien edellytysten täyttymistä:

1. Varaaja ei harjoita taloudellista toimintaa.
2. Varauksen ensisijainen tarkoitus ei ole myyntitapahtuma.
3. Tilaisuus on avoin / toiminta on avointa kaikille kohderyhmään kuuluville.

Mikäli kaikki edellä esitetyt maksuttomuuden edellytykset eivät täyty, on kyseessä maksullinen varaus.

Liikuntakäyttöä koskeva poikkeus

Kaikki tilojen varaaminen liikuntakäyttöön on kuitenkin maksutonta pois lukien jäljempänä kohdassa Maksulliset tilat lueteltujen tilojen liikuntakäyttö.

Säännössä on annettu määräykset myös:

- tiedot tiloista, jotka ovat maksuttava varattavissa (em. edellytysten täyttyessä)
- aina maksullisista tiloista
- erityisjärjestelyiden ja varastoinnin maksullisuudesta myös maksuttomien varausten yhteydessä
- tilavarausten tekemisestä
- kaupungin ja varaajan vastuiden jakautumisesta

Keskeiset muutokset verrattuna nykykäytäntöön:

- yhdenmukaiset toimintatavat tulevat käyttöön
- kaikki liikuntakäyttö muuttuu kokonaan maksuttomaksi pois lukien erityisjärjestely
- yksityisten ja järjestäytymättömien porukoiden (ei tarvita yhdistystä) mahdollisuudet maksuttomiin varauksiin laajenevat
- tilavarausten tekemisen saavutettavuus paranee varausten siirtyessä verkkokaupan reaaliaikaisiin kalentereihin
- maksuttomat varaukset siirtyvät pois Pohjantähdestä, käyttömahdollisuus maksullisiin varauksiin säilyy
- varaukset elokuvien esittämiseksi muuttuvat maksulliseksi, samoin kaikki kulttuuriin liittyvät tilaisuudet, joihin myydään lippuja

Luonnos säännöksi on toimitettu kaupunginhallituksen jäsenille oheismateriaalina ja hyväksytty sääntö liitetään pöytäkirjaan.

Muutosten arvioidaan lisäävän kaupungin menoja n. 20 000 € vuodessa. Kyseessä olisi panostus ennen kaikkea terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Yritysvaikutusten arviointi: Maksuttomuuden laajentaminen vaikuttaa paikallisiin tiloja toiminnassaan tarjoaviin tiloihin kysyntää laskevasti eli kielteisesti. Eräiden tilojen muuttuminen taloudellista toimintaa harjoittavilla tahoille maksullisiksi lisää ko. toimijoiden kustannuksia.

Kaupunginjohtajan esitys

Kaupunginhallitus päättää:

1. hyväksyä Kaupungin tilavarausten maksuttomuuden perusteet -säännön, joka astuu voimaan 1.11.2026.; ja
2. että kokonaisuutena arvioiden vähäisistä muutoksista sääntöön voi päättää viranhaltijapäätöksellä tilaomistuspalveluista vastaava viranhaltija.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti:

1. hyväksyä Kaupungin tilavarausten maksuttomuuden perusteet -säännön (liite 3), joka astuu voimaan 1.11.2026 (13.10.2026 mennessä tehtyjen varausten osalta sovelletaan aiempia maksuperusteita).; ja
2. että kokonaisuutena arvioiden vähäisistä muutoksista sääntöön voi päättää viranhaltijapäätöksellä tilaomistuspalveluista vastaava viranhaltija.

Jakelu

viestintä (mediatiedotteen laatiminen, sääntö kaupungin verkkosivuille sekä tiedottaminen intranetissa)
tilapalvelut (Pudasjärven Vuokratalot Oy)
va. hyvinvointipäällikkö
hyvinvointijohtaja
liikunnanohjaajat
palvelusuunnittelija, hankkeet ja järjestöyhteistyö